

Eesti Keskkonnauuringute Keskus

CAMS teenuste kasutamine õhukvaliteedi ja KHG heitkoguste hindamisel

Erik Teinemaa, PhD

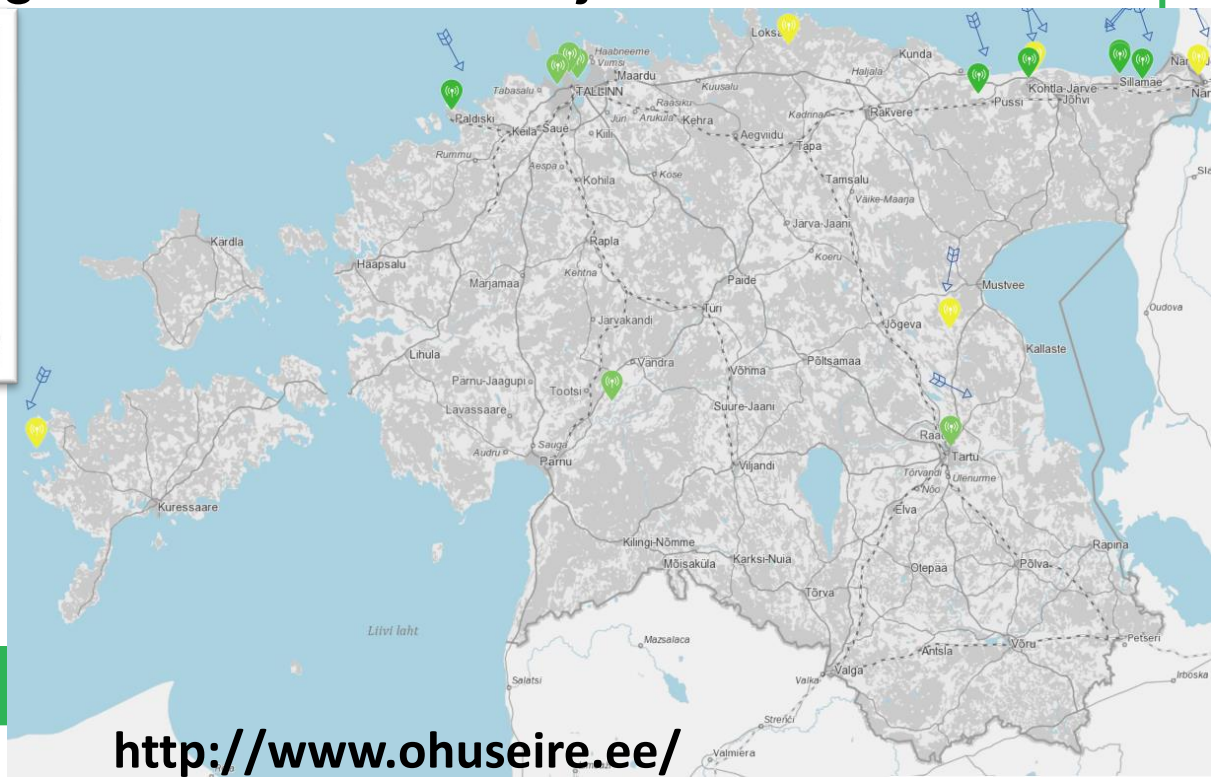
Õhukvaliteedi hindamine

- Õhukvaliteedi hindamiseks kasutatakse Eestis reaalseid mõõtmisi ja modelleerimist.
- Õhukvaliteeti mõõdetakse linnaõhu ja maapiirkonna seirejaamades ning tööstuse omaseirejaamades

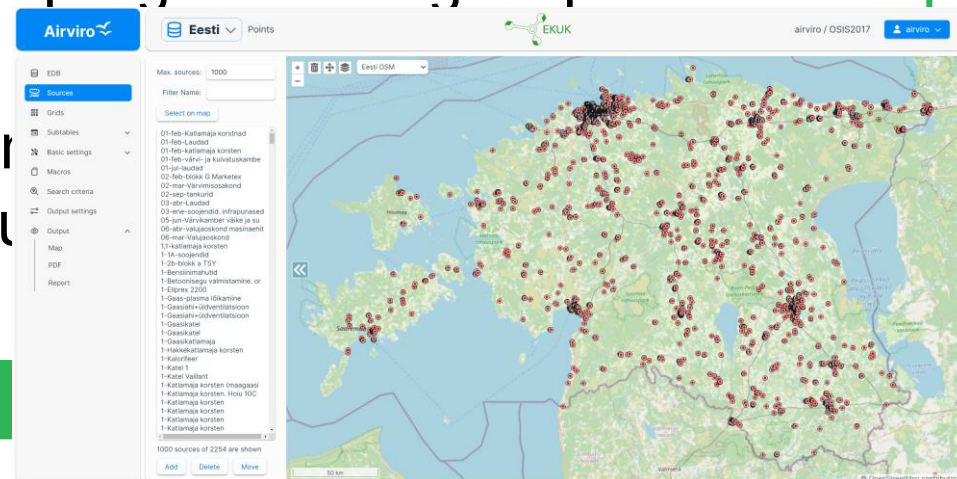
6 linnaõhu seirejaama
4 taustajaama
3 mobiilset seirejaama
6 tööstuse omaseirejaama

Modelleerimine

- Modelleerimisüsteem põhineb Airviro platvormil, mis hõlmab hetkel 12 erinevat õhukvaliteedi hajumismudelit
  - Kaks mudelit võimaldavad teha õhukvaliteedi prognoosarvutusi
  - Tallinna kohta on olemas operatiivne prognoosarvutus testkeskkonas
- Meteoroloogilise sisendina kasutatakse vaatlusandmeid EKUK seirejaamadest ja meteomastidest, Ilmateenistuse vaatlusandmeid ja ECMWF prognoosi ning Copernicus andmestikke
- Heitkoguste andmesisendi keskkonnalubade ja õhuaru kohtkütte andmestikke

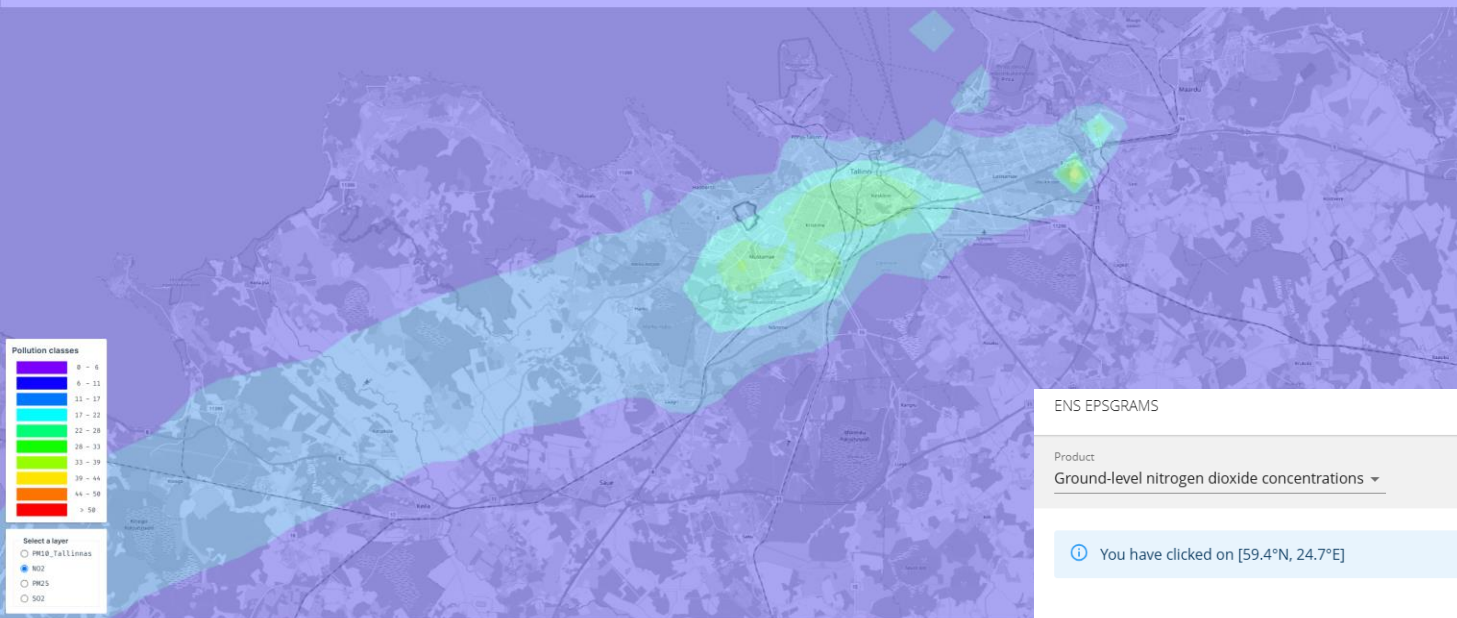

CAMS teenused

- Plaanis on kasutada CAMSi regulatiivsete õhusaasteainete prognoose Eesti õhukvaliteedi seiresüsteemis (AQMS)
  - Võrrelda ja valideerida modelleeritud kontsentratsioone CAMSi mudelansambli prognoosidega.
- Integreerida CAMSi 3-päevane õhukvaliteedi prognoos Eesti AQMS-i ja avalikku õhukvaliteedi portaali
  - PM2.5, PM10, NO₂, SO₂, ammoniaak, kase õietolm
  - Vaatlusandmete baasil optimeeritud CAMS prognoosid (NO₂, O₃, PM10, PM2.5)
- Saasteepisoodide analüüs
  - Saaste päritolu sektorite kaupa

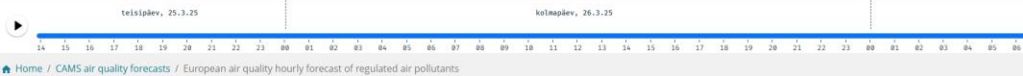

ENS EPSGRAMS

Product
Ground-level nitrogen dioxide concentrations ▾

📍 You have clicked on [59.4°N, 24.7°E]

European air quality hourly forecast of regulated air pollutants

Base time: Tue 25 Mar 2025 00 UTC

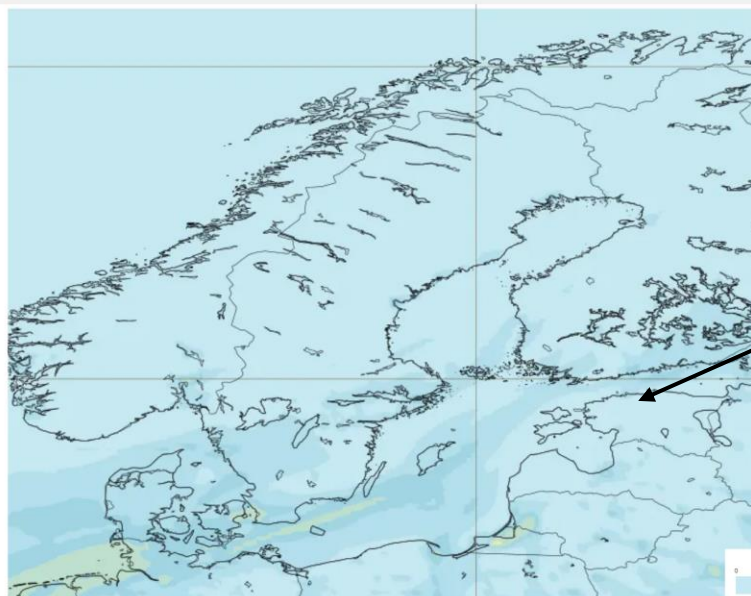
Valid time: Thu 27 Mar 2025 16 UTC (T+64)

Parameter: Nitrogen dioxide

Area: North East Europe

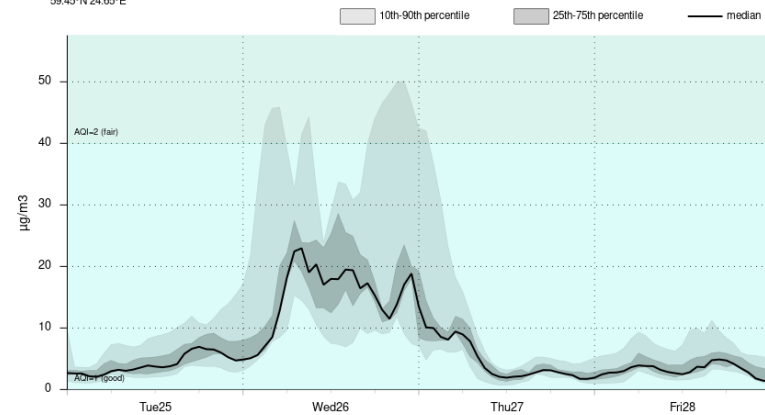
Model: Ensemble median

Height level: Surface

Multi-model distribution of ground-level nitrogen dioxide concentrations

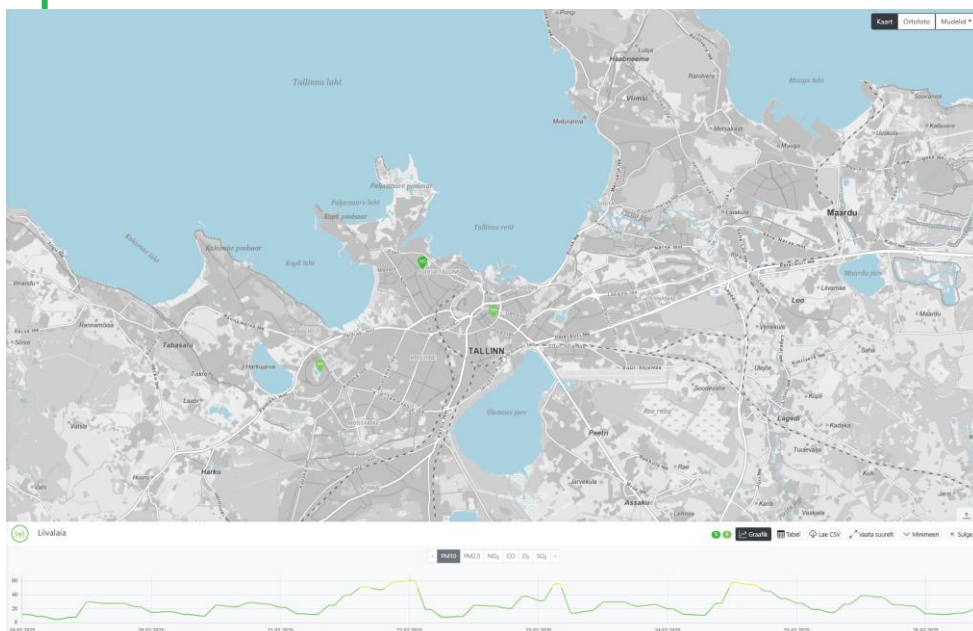
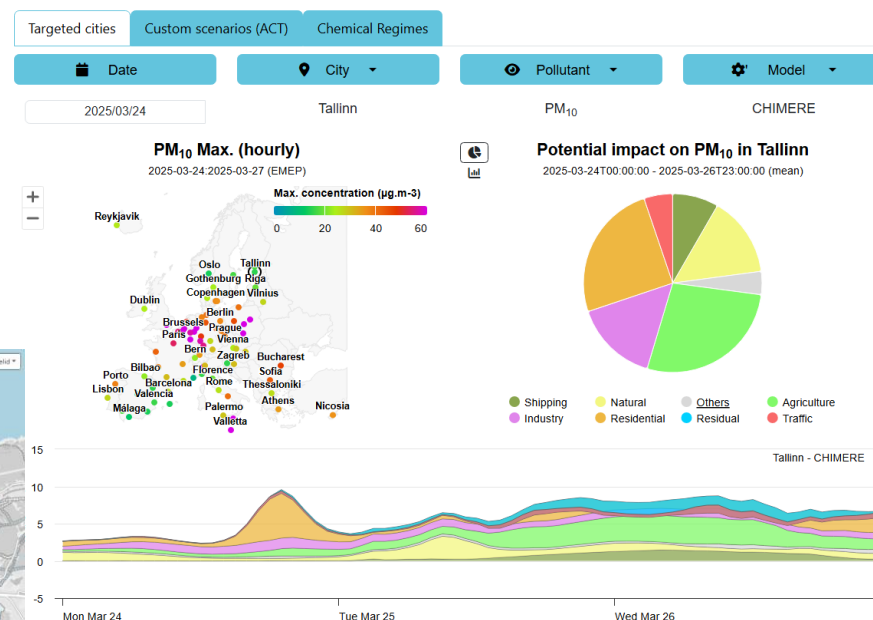
59.45°N 24.65°E

Kasutatavad CAMS teenused

- Saasteainete episoodide analüüsimine CAMS teenuse baasil
  - CAMS mudelite ja linnasisesed saasteepisoodid ei ole alati kooskõlas

Eesti Keskkonnauuringute Keskus

CAMS teenuste kasutamine õhukvaliteedi ja **KHG heitkoguste** hindamisel

Marek Maasikmets, PhD

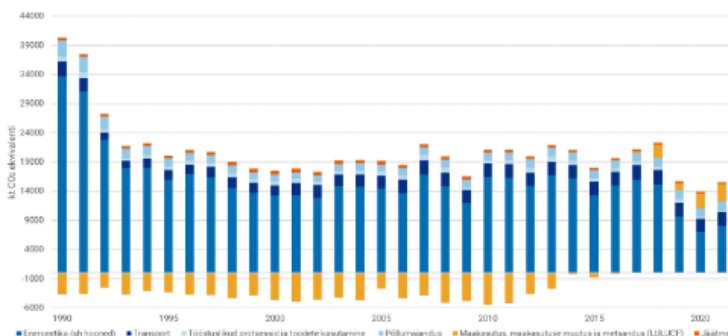
KHG inventuuri koostamise protsess

Inventuuri põhimõtted:
TACCC + õigene aruande esitamine

4. Inventuuri parandused

- kokkuvõtte eelmise aruande ülevaatuste tulemustest

1. Inventuuri planeerimine

- kvaliteedi eesmärkide seadmine ning kvaliteedikontrolli ja -tagamise plaani loomine
- meetodite ja eriheidete koondamine

2. Inventuuri koostamine

- algandmete kogumine
- heitkoguste hinnangute tegemine
- kvaliteedikontrolli teostamine
- määramatuste hindamine ja võtmekategoriate analüüs
- materjalide arhiveerimine
- raporteerimine

3. Inventuuri ülevaatused/auditid

- riigisisene sõltumatu eksperdi ülevaatus
- rahvusvahelised ülevaatused/auditid

KHG heitkoguste verifitseerimisest

- Üldine juhend KHG heitkoguste verifitseerimise kohta on toodud 2019 a. Refinement^{*} peatükis 6
- KHG-de mõõtmisi atmosfääris saab kasutada riiklike KHG heitkoguste verifitseerimiseks (Manning jt 2011; Fraser jt 2014; Henne jt 2016)
- Korrektsete mõõtmis- ja modelleerimistingimuste korral võivad need pakkuda hinnangut KHG heitkoguste trendidest ning on suures osas sõltumatud arvutuslikust inventuurist

^{*} 2019 Refinement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories - <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2019rf/index.html>

KHG heitkoguste verifitseerimisest

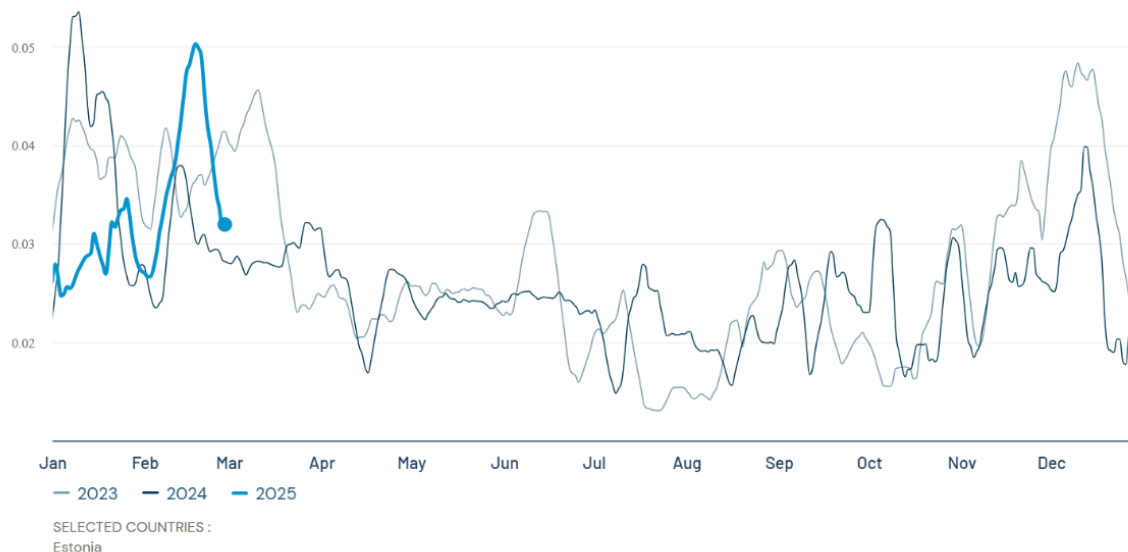
- Refinement ptk 6-s on toodud järgmised meetodikad:
  - Pöördmodelleerimine – mõõdetud KHG kontsentratsioonide ja meteoparameetrite alusel arvutatakse heitkogused – Eestis kohaldatav
  - Kontinentaalse saastejoa meetodika – eeldab “saasteallikavaba” piirkonna ja “tugeva saasteallikaga” piirkonna olemasolu - pigem ei ole Eestis kohaldatav
  - “Näpujälje” heitkoguse kaudu hindamine – nt saab kasutada heitkoguste hindamist teiste saasteainete kaudu, nt BC, CO, NO₂ jne – Eestis kohaldatav

KHG heitkoguste verifitseerimisest

Last data update: March 25th, 2025

TOTAL CO₂ EMISSIONS PER YEAR (MtCO₂/day)
In all sectors 🌐

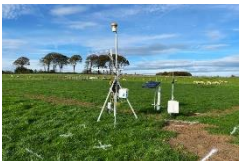

- Kas see on kooskõlas riikliku KHG inventuuriga?
- Kas see on reaalsus?
- Kuidas seda hinnata?

KHG heitkoguste verifitseerimisest

Mõõta
sisenev
KHG voog

Mõõta
väljuv
KHG voog

<https://simpsons.fandom.com/wiki/Dome>

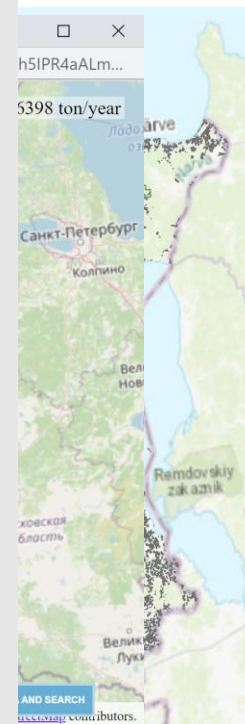
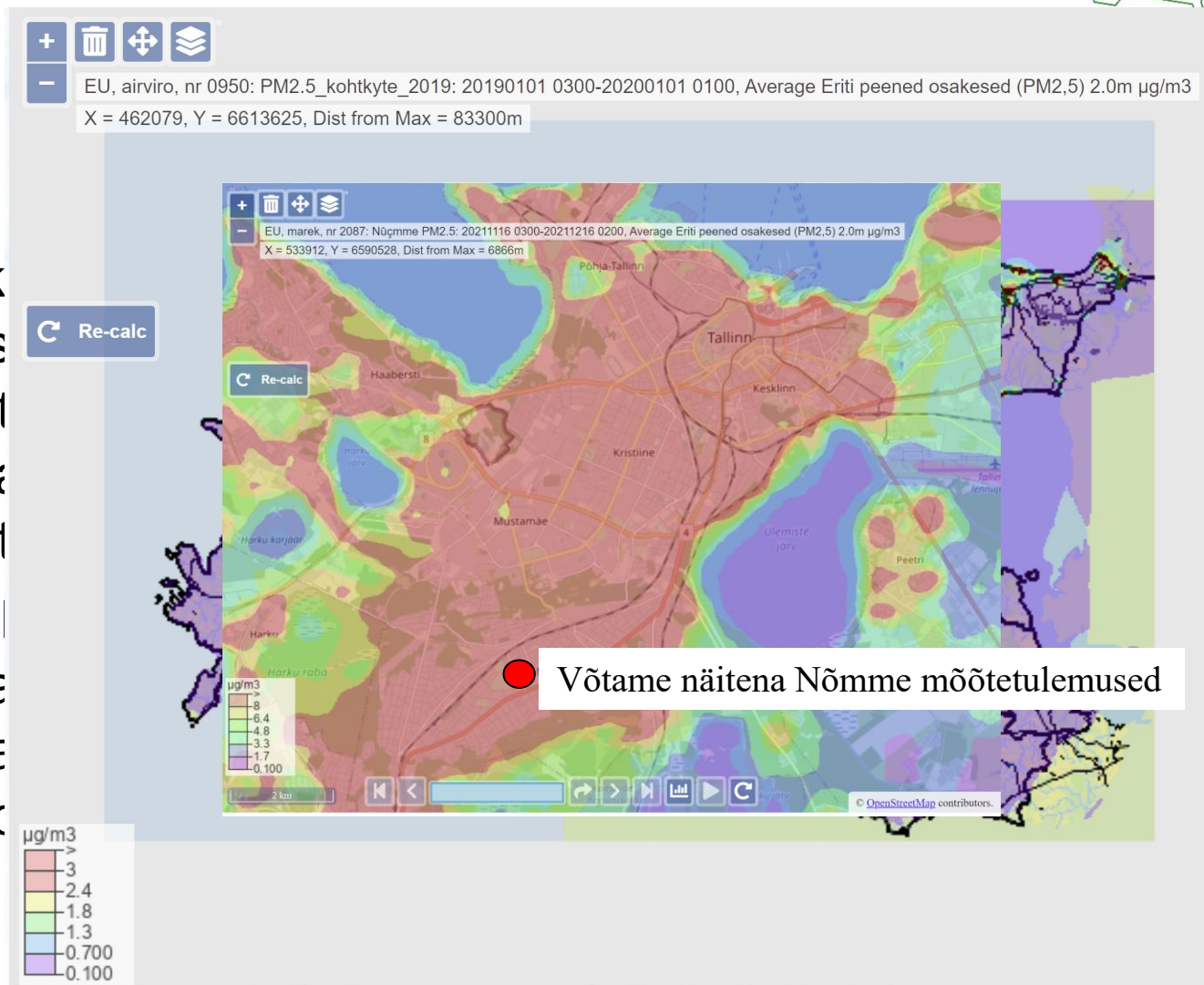
KHG heitkoguste verifitseerimisest

- Reaalsuses hetkel lokaalsel tasemel keeruline teostada, kuna:
  - Eestis puuduvad pikaajased KHG mõõtetulemused atmosfäärist, kuid õhuseirejaamade uuendamise käigus luuakse võimekus ka KHG-de mõõtmiseks erinevates Eesti piirkondades (vähemalt CO₂, CH₄)
  - CAMS projekti raames arendatakse muu hulgas võimalusi, millega arvutuslikke KHG heitkoguste tulemusi verifitseerida saab – nt satelliitidelt, seirejaamadest saadav andmestik

- Kohtküttes
- küttes
- tuvast
- ja loka
- katast
- Igale
- küttea
- arvuta
- Airviro

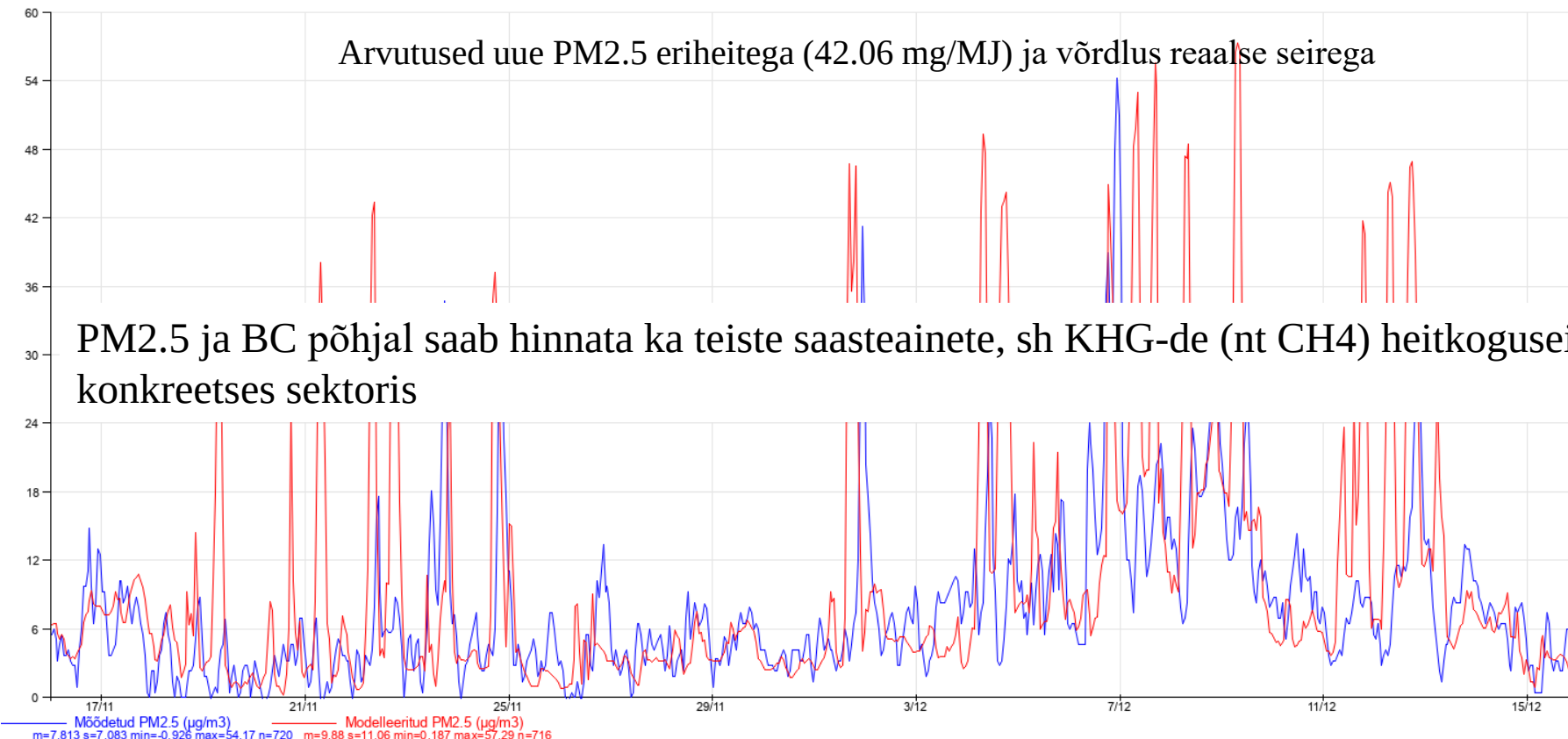
Kohtkütte heitmete kaardistamine

Nõmme mõõtekoht, 16.11 - 16.12.21

Arvutused uue PM2.5 eriheitega (42.06 mg/MJ) ja võrdlus reaalse seirega

PM2.5 ja BC põhjal saab hinnata ka teiste saasteainete, sh KHG-de (nt CH₄) heitkoguseid konkreetses sektoris

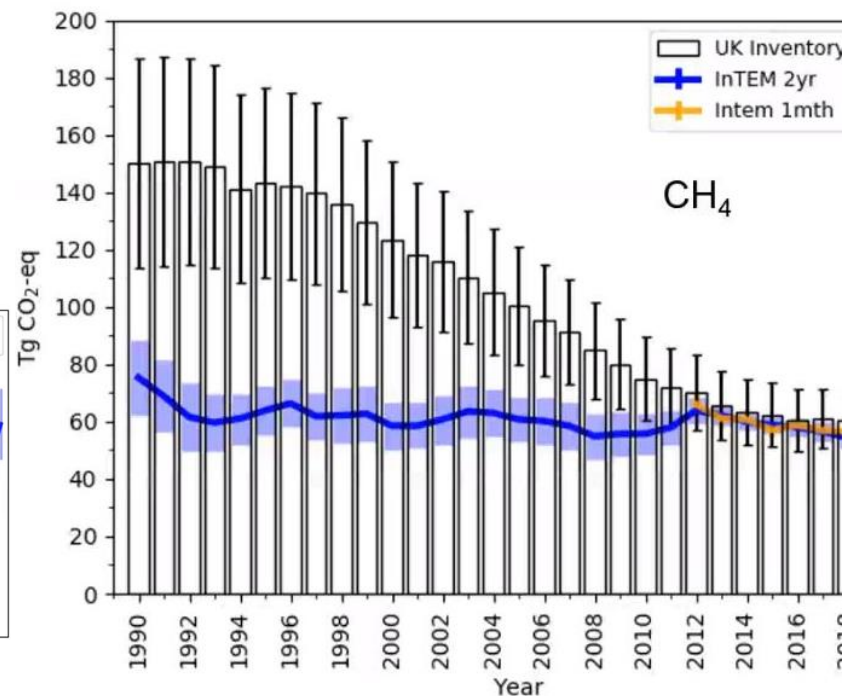
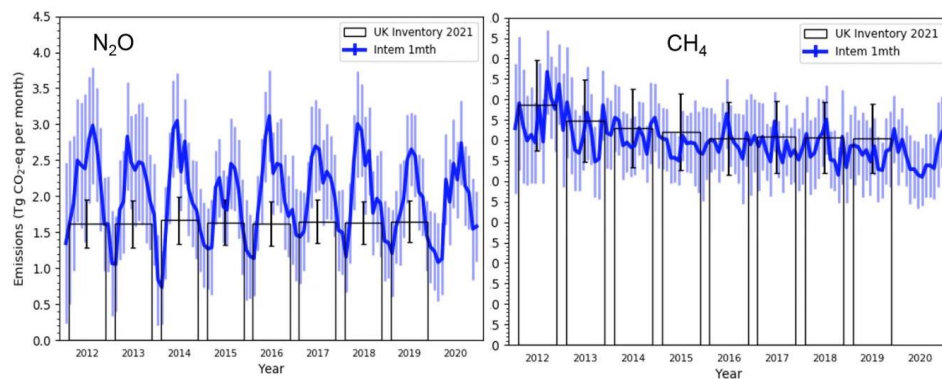
Mõned näited (UK)

Value added to the UK Inventory system: Verification of the level of major pollutants

- Most of the uncertainty in the UK GHGI estimates are due to uncertainties in methane and nitrous oxide emissions
- For recent years, there are large overlaps in emissions estimates between the GHGI and the verification.
- This improves confidence that the UK GHGI are robust estimates

Eesti Keskkonnauuringute Keskus

Täname!

erik.teinemaa@klab.ee
marek.maasikmets@klab.ee

